

Laudáció

a Viski László emlékérem átadása alkalmával

a Viski László emlékérem új tulajdonosa Lévay Miklós kriminológus, büntetőjogász, egyetemi tanár, volt alkotmánybíró, a Magyar Kriminológiai Társaság alapító tagja.

Lévay Miklós 1976 óta foglalkozik kriminológiával, kezdetben mint a tanszék mellett működő tudományos diákkör tagja, majd titkára. 1980-ban szerzett jogi diplomát. Azok közé az elhivatott szakemberek közé tartozik, akik alapítóként vettek részt a miskolci jogászképzés megteremtésében. Miskolcon tekintélyes oktatója volt a büntetőjognak és a kriminológiának, az ő mester munkájának is köszönhető, hogy a tanszék igen hamar a hazai bűnügyi tudományok egyik legszínvonalasabb a műhelyévé vált. 2000-2004-ig dékánként közmegelegedésre szolgálta Miskolci Állam- és Jogtudományi Kar színvonalas szakmai munkáját.

1997 és 2000 között Széchenyi professzori ösztöndíjjal kutatott. 1991–1992-ben a Pennsylvanai Egyetem, 1993–1994-ben a Rutgers Egyetem vendégkutatója volt.

Pályafutása 2004-től az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán folytatódott. Itt azóta a Kriminológia Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára. Az általa vezetett műhely munkájának köszönhető, hogy 2011-ben ELTE ÁJK-n az országban elsőként indult meg a kriminológus mesterszak. Ezt 2012-ben Doctorate in Cultural and Global Criminology (DCGC) című nemzetközi PhD-program követte, amelynek Lévay Miklós a magyar felelőse és több külföldi hallgató témavezetője. A Kriminológia Tanszéken az általa vezetett szakmai közösségben kiváló, a terepen is jártas tudományos diákkör működik, igen színvonalas és igényes PhD-képzés folyik. A kollégák között demokratikus légkörben valósul meg a többgenerációs, nemzetközi kapcsolatokra is nyitott együttműködés. Ennek a szellemiségnek az egyik kiemelkedő eredménye 2016-ban megjelent több mint ezer oldalas, igen színvonalas és korszerű ismerteket tartalmazó Kriminológia szakkönyv. Lévay Miklós nemcsak kiváló vezető, hanem megbecsült, köztiszteletben álló, eredményes oktató is. Ennek egyik bizonyítéka az, hogy tizennégy PhD-hallgatója szerzett fokozatot.

Szakmai érdeklődése a kriminológia és a büntető jogdogmatika mellett átível a szélesebben vett kriminálpolitikai területekre is. Kiváló magyar és idegen nyelvű publikációi tükrözik széleskörű szakmai érdeklődését. Foglalkozott a közép-európai rendszerváltozás, a

demokratizálódás bűnözésre gyakorolt hatásával, alaposan elemezte és rendszerbe foglalta a az 1989. évi fordulatot követő magyarországi kriminálpolitika fejlődését. Egyike azoknak a magyar kriminológusoknak, akit foglalkoztat a hazai bűnügyi tudományok története, ezen belül a kriminológiai gondolkodás fejlődése. Legutóbb Vámbéry Ruztem munkásságáról jelentetett meg egy érdekes, személyes hangú, színvonalas tanulmányt. Pályája kezdetétől foglalkoztatja a fiatalkorúak büntetőjoga és büntető igazságszolgáltatási rendszere, ezen belül különösen a fiatalkorúak és a gyermekek jogai. Monografikus feldolgozás és számtalan tanulmány, jelentős magyar és nemzetközi fórumokon megvalósított szakértői munka igazolja azt, hogy Lévay Miklós a drogpolitika legismertebb és legelismertebb hazai szakértője. Közel 30 éves kutató munkájának eredménye a több mint 160 publikáció, amelyből közel három tucat idegen, főleg angol nyelven jelent meg.

Lévay Miklós munkását nemzetközi szakmai közéletben is elismerés övezi. Jelenleg a Bűnmegelőzéssel és a Bűnözés Kontrolljával foglalkozó Európai ENSZ Intézet (HEUNI) tanácsadó testületének elnöke. Tagja a Nemzetközi Kriminológia Társaság (International Society for Criminology) Igazgató Tanácsának. 2009-2012 között az Európai Kriminológiai Társaság (ESC) elnöke volt. Az *European Journal of Criminology* c. folyóirat szerkesztő bizottságának tagja.

A hazai szakmai közéletben kiemelkedő szerepet játszik. Több évtizede tagja a Magyar Kriminológiai Társaság Igazgató Tanácsának és az Országos Kriminológiai Intézet Tudományos Tanácsának. Szerkesztőbizottsági tag egyebek között az *Alkotmánybírósági Szemlénél*, a *Gyermekvédelem – Nevelőközösségek*, valamint a *Jog – Állam – Politika* c. folyóiratok szerkesztő bizottságában.

Lévay Miklós 2007-2016 között a Magyar Köztársaság Alkotmánybíróságának tagjaként tevékenykedett. Nehéz időkben rendíthetetlen meggyőződéssel képviselte az alkotmányos jogállami értékeket. A mi szakmánk sokszor lehetett büszke – gyakran különvéleményekben közzétett – bátor és támadhatatlan állásfoglalásaira.

Az egyik ilyen emlékezetes alkotása volt a 3142/2013-as AB határozathoz fűzött különvéleménye. Az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy a fiatalkorúak szabálysértési elzárása nem alaptörvény-ellenes. Különvéleményében többek között azt hangsúlyozta, hogy a gyermekek esetében a represszív megközelítés helyett a rehabilitációt és a helyreállító igazságszolgáltatást kell követni. Szerinte a gyermekvédelmi rendszer fejlesztése sokkal indokoltabb lett volna.

Lévay Miklós számára az egyik különösen fájdalmas alkotmánybírói tapasztalat volt a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés alkotmányosságának 2010–2011-ben lezajlott

vizsgálata. Munkatársaival gondos munkával elkészítették azt az alkotmányos jogállami elemzést, amely szerint a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés alaptörvény-ellenes és sérti a nemzetközi jogi normákat. Álláspontját a testület hosszú és többszöri tárgyalás után elutasította, ezek után Lévay Miklós 2011-ben visszaadta az ügyet. A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés benne maradt a Btk-ban. 2014. május 20-án aztán megszületett az Emberi Jogok Európai Bíróságának az ítélete, amely neki adott igazat. Eszerint a hazai szabályozás nem felelt meg a jogállami követelményeknek. Ezt követően az Országgyűlés elfogadta a 2014. évi LXXII. törvényt, amelynek 109. §-a részletesen szabályozza a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt kötelező kegyelmi eljárását. Az Alkotmánybíróság teljes ülésének többsége úgy értékelte, hogy ezzel a lépéssel a magyar állam eleget tett a strasbourgi ítéletben foglalt követelményeknek, es okafogyottság címen megszüntette az eljárást.

Az Alkotmánybíróság 3013/2015 (I.27) számú végzéséhez fűzött különvéleményében Lévay Miklós azt kifogásolta, hogy az Alkotmánybíróság nem végezte el a megtámadott büntetőjogi rendelkezések vizsgálatát. Véleménye szerint a kötelező kegyelmi eljárás szabályozása nem felel meg a strasbourgi kritériumoknak. Egyrészt azért, mert a jogalkotó 25 év helyett 40 évben jelölte meg a felülvizsgálat legkorábbi időpontját, másrészt azért, mert a felülvizsgálat megengedhetőségéről a köztársasági elnök dönt, aki pedig döntésében nincs kötve a Kegyelmi Bizottság állásfoglalásához.

Amint ezt az előbb említett példák is jelzik, Lévay Miklós tehetségének és elhivatottságának teljes értékű kibontakozásához hiányoztak a politikai feltételek. Kilenc éves alkotmánybíró munkássága azonban nemcsak a saját szakmai tapasztalatait gazdagította, dúsította, hanem mély nyomot hagy az alkotmányos demokrácia értéktárásában is. Köszönjük Lévy Miklósnak a kiállást, a sok-sok maradandó szakmai érvet, a demokrácia és a jogállamiság iránti elkötelezettséget. Büszkék vagyunk munkásságára! Ismerve Viski László kivételesen igényes szakmai elvárásait, talán az ő nevében is kijelenthetem, hogy Lévay Miklósnál a Viski László érdemérem a legméltóbb helyen van.

Budapest, 2017. április 27.

Gönczöl Katalin